

GERDA VAN WAGENINGEN

Roman

De vlasfabriek

Gerda van Wageningen

De vlasfabriek

Uitgeverij Zomer & Keuning

Eerder verscheen in de serie over de vlaseelt de roman
Hoeve Sofie.

Recent verschenen van deze auteur bij Uitgeverij Zomer & Keuning:

Gevaarlijk verlangen

Witte rozen

Verboden brieven

Geheime liefde

Fout!

ISBN 9789401904209

ISBN e-book 9789401904216

NUR 344

© 2015 Uitgeverij Zomer & Keuning

Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Liesbeth Thomas, t4design

www.gerdavanwageningen.nl

www.romanserie.nl

Alle rechten voorbehouden

‘Je bent veel te kieskeurig,’ bromde Bart Los, terwijl hij zijn zuster Sofie onderzoekend aankeek.

Hun adem blies nevelige wolkjes in de koude lucht. Even rilde Sofie, dan stond ze op van de houten bank waarop ze had gezeten om haar schaatsen onder te binden. Toen lachte ze.

‘Dat vind ik helemaal niet! Ik trouw alleen niet met de eerste de beste kerel die mij een aanzoek doet!’

Snel schaatste ze van Bart weg.

Hij keek haar hoofdschuddend na, voor hij verderging met het vast strikken van de linten aan zijn schaatsen.

Sofie genoot, ze schaatste zich wel warm!

Even later ving een paar armen haar op en sloot ze zich aan bij een sliert jonge mensen, die met elkaar sierlijke krullen draaiden op het ijs. Schoonrijden, dat vond ze veel leuker dan het hardrijden om wie de snelste was. Bart deed wel mee aan de wedstrijden hardrijden. Zij niet. Bart hield ervan om uitgedaagd te worden, om de eerste te zijn, al gaf hij zijn prijs als bijvoorbeeld een zak aardappelen of erwten altijd aan iemand uit een arm gezin, die iets dergelijks goed gebruiken kon. Zelf hadden ze immers aardappelen en erwten genoeg op hoeve Sofie. En Bart wilde natuurlijk graag een goede indruk maken op Fientje de Geus, op wie hij al een hele tijd in stilte verliefd was! Ze grinnikte in zichzelf.

Het was druk op de kreek midden in het centrum van hun woonplaats 's-Gravendeel, gelegen in de Hoeksche Waard. Deze januari-maand van het jaar 1922 telde nu al een flink aantal vorstdagen en daar hield Sofie meer van dan van regen en wind, van sombere luchten en modderige wegen, die haar noodzaakten om meer binnen te zitten dan haar lief was.

Drie weken geleden, op de zevende januari, was Sofie tweeëntwintig jaar geworden. Moe had een beetje zorgelijk gekeken toen ze alweer een vrijer onverrichter zake weg had gestuurd. Het was zo zachtjesaan immers tijd dat er getrouwd moest gaan worden?

Dat wist iedereen. En Sofie Los stond inmiddels bekend als uiterst kieskeurig, dat wist ze zelf heel goed. Al vier jongemannen hadden vergeefs om haar hand gevraagd. Maar geen van allen had ze willen hebben. Haar hart werd blijkbaar niet zo snel geraakt, en trouwen zonder liefde? Dat wilde ze niet, al vond haar moeder onder-tussen best dat het enige alternatief: ongetrouwd overschieten, een oude vrijster worden en het huishouden doen voor haar broer Bart tot die zelf getrouwd zou zijn, toch ook niet de zonnige toekomst was waar Sofie als jong meisje van gedroomd had.

Maar kon zij het helpen dat haar hart nog door niemand echt was geraakt? Moest ze dan trouwen puur uit verstandelijke overwegin-gen? Daar had ze best over nagedacht, toen nog maar kortgeleden Chiel Reedijk op een zaterdagavond op de boerderij was versche-nen, zoals jongemannen dat hier in de streek gewoonlijk deden als ze interesse hadden in een meisje. Chiel kwam uit een familie van grote vlasboeren, die goed bekendstonden in hun dorp. Zijn vader was de eigenaar van een van de vele vlasfabrieken die de afgelopen jaren op het eiland waren ontstaan. De gloednieuwe fabriek van de familie stond net buiten hun dorp, en zijn vader Abraham Reedijk behoorde zelfs tot de notabelen van het dorp. Hij zat bovendien al jaren in de kerkenraad. Chiel was zijn enige zoon. Hij had alleen nog een zuster die anderhalf jaar ouder was dan hijzelf, en hij zou dus in de nabije toekomst, zodra hij tenminste trouwde, het bedrijf van zijn vader overnemen. Het zou zonder meer een goed huwelijk zijn dat ze kon sluiten. Een tikje boven haar stand zelfs, want al was hoeve Sofie een grote vlasboerderij, ze waren lang niet zo welge-steld als de familie Reedijk dat was.

Sofie was het zich bewust dat het een eer was dat Chiel langsge-komen was op hoeve Sofie. Maar toch, toen hij op de derde van die avonden waarin ze zich zijn belangstelling min of meer had laten aanleunen, tamelijk stuntelend een aanzoek deed, voelde ze zich daar helemaal niet warm bij worden vanbinnen. Dus had ze, verle-gen en een beetje onzeker, uiteindelijk toch 'nee' gezegd. Dit ove-rigens tot verdriet van haar moeder, die het zo langzamerhand wel

leuk zou vinden om zich eindelijk eens op een kleinkind te mogen gaan verheugen. Ook haar broer Bart was een beetje teleurgesteld geweest, want hij had Chiel beslist graag als zwager willen hebben.

Maar nee, Chiel was aardig, echt wel, maar in haar hart vond Sofie hem ook een beetje een... tja, wat eigenlijk? Men beweerde zelfs dat hij nogal dom was, want hij had immers moeite met lezen? Er waren mensen die hem daarom achter zijn rug uitlachten. Maar anderen beweerden dat hij juist erg slim was. Hij dronk niet, dat pleitte natuurlijk voor hem. Hij rook niet onfris zoals Pieter Hokke, die ook al vergeefs naar haar hand gedongen had, maar toch. Ze voelde verder niets voor hem en een huwelijk uit verstandelijke overwegingen wilde ze niet sluiten. Daar was ze heel zeker van!

Haar ouders hadden destijds immers een dergelijk verstandshuwelijk gehad, en dat was een drama geweest. Hoewel Sofie nog jong was toen haar vader door een noodlottig ongeval plotseling was overleden, herinnerde ze zich de jaren daarvoor helaas nog maar al te goed. Al was haar moeder nu honderd keer gelukkiger hertrouwd met haar stiefvader Gijsbert van Damme, die Bart en Sofie in de loop van de afgelopen jaren bijna als vanzelf 'vader' waren gaan noemen, en woonde moe met haar tweede man in een mooi huis hier aan de kreek midden in het dorp. Ook dat was voor Sofie het bewijs dat je als vrouw van een man moest houden om gelukkig met hem te kunnen worden voor de rest van haar leven. En voor minder deed ze het niet! Wat iedereen ook over haar zei of van haar dacht, daar zou ze zich helemaal niets van aantrekken.

'Opletten,' bromde de jongeman vlak naast haar, toen haar schaats bleef haken achter een opgevroren ijsschots en ze bijna was gevallen. Een sterke arm hield haar echter stevig overeind. Ze kende de jongeman niet van naam, alleen vaag van gezicht uit de kerk.

Sofie bloosde verlegen. 'Ik viel bijna,' hakkelde ze geschrokken.

'Je bent met je hoofd heel ergens anders,' vond hij schouder-

ophalend. ‘Ben ik soms niet goed genoeg om mee te schaatsen, Sofie Los? Denk je alleen maar aan deftige kerels als Chiel Reedijk of Joris Visser?’

‘Bemoei je er niet mee,’ bitste ze en even wilde ze hem gewoon loslaten om op eigen houtje verder over het ijs te zwieren, maar ze schaatsten nu al met z’n achten naast elkaar, om en om jongemannen en meisjes, en ze vlogen bijna over het ijs, zo snel ging het. Stiekem genoot ze van dat gevoel. Op het ijs vielen rangen en standen voor heel even weg, zoals dat soms ook gebeurde op een kermis of als er in de zomer gezwommen werd.

‘Ik bemoei me er zeker niet mee,’ grinnikte de jongeman naast haar onbekommerd en hij negeerde de botte toon in haar stem, zodat ze hem ineens een stuk oplettender aankeek.

‘Hoe heet je eigenlijk?’

‘Hessel Baars.’

‘Ik heb je weleens gezien, maar ik ken je verder niet. Noch mijn broer, noch ik heb met je op school gezeten.’

‘Dat zal best,’ schamperde hij. ‘Deftige lui zoals jouw familie hebben niet veel op met een eenvoudige vlasarbeider, die alle dagen moet zwoegen in de fabriek. Al zijn er nu zwingelmolens, het blijft lelijk en stoffig werk. Vele wintermaanden lang zit ik in de schuur van Reedijk opgesloten, en die betaalt zeker geen riant loon aan eenvoudige mensen zoals ik dat ben.’

‘Werk jij voor Abraham Reedijk?’

‘Zeker wel.’

Ze keek hem nu wat oplettender aan. Zijn broek was rafelig. Zijn jas was feitelijk tot op de draad toe versleten. Onder zijn pet waren wat blonde krulharen te zien. Of zijn handen zacht waren, zoals dat bij de meeste vlaswerkers het geval was, wist ze niet, want hij droeg dikke, gebreide wanten, wel waren die hier en daar gestopt en dus zeker evenmin nieuw. Maar schaatsen kon hij, dat wel!

Ze keek weer niet goed uit nu ze zo op hem lette en kwam opnieuw bijna ten val, maar zijn sterke arm hield haar ook dit keer overeind en dat leek hem niet de minste moeite te kosten.

Hessel grinnikte onbekommerd. ‘Het is zaterdagmiddag, dus hoeven we niet te werken. Ik heb net mijn loonzakje gekregen en mijn moeder was er blij mee, want ze heeft deze week de kolen en de turf op laten schrijven omdat het geld op was. Nu kan ze de rekening gaan betalen. We houden namelijk niet van schulden, maar soms kan het niet anders, of een mens moet honger en kou lijden. Maar vandaag ligt er ijs! Dat maakt alles goed.’ Hij lachte breed, zijn bruine ogen keken haar een tikje brutaal aan en ineens kreeg ze daar een raar gevoel van, diep vanbinnen.

‘Hé Hessel,’ riep een meisje naar hem.

Hij lachte meteen breed terug. ‘Zo Mientje, ook aan het schaatsen?’

Ze kwam naar hen toe rijden. ‘Je weet het, zodra er ijs is, kun je mij erop vinden, Hessel. Maak eens een plaatsje voor me vrij,’ zei ze tegen Sofie, die ineens schrok en de hand van Hessel losliet alsof ze zich eraan had gebrand.

Even later zat Sofie op de kreekkant en keek ze naar de sliert schaatsers, die nu uit elkaar viel. Ze zag Hessel zomaar een arm om het middel van de onbekende Mientje slaan en met hun handen in elkaar schaatsten die twee samen verder, de ene mooie boog na de andere draaiend.

Schoonrijden was prachtig om te zien, dacht Sofie. En gek genoeg vond ze het helemaal niet leuk toen de lach van Hessel over het ijs schalde en hij niet één keer meer haar kant op keek.

Sofie rechte haar rug. Ze leek wel gek! Wie was hij nu helemaal? Een doodgewone arbeider, hij werkte in een vlasfabriek. Het was absurd om toe te gaan zitten kijken hoe hij zich amuseerde met een ander meisje!

Ineens stond Chiel Reedijk voor haar neus.

‘Nu je toch naar de andere schaatsers zit te kijken, wil je misschien heel even met mij schaatsen?’ vroeg hij een tikje onzeker.

Omdat ze het opnieuw koud begon te krijgen, knikte ze en ze pakte zijn hand toen hij haar die toestak om haar overeind te helpen. Inderdaad, ze kon veel beter met Chiel schaatsen dan aan de

kant blijven kijken naar dat andere stel, al schaatsten die honderd keer de sterren van de hemel.

Hij was veel minder bekwaam op de schaats dan Hessel Baars, maar zij ook. Toch draaiden ze halve cirkels, stapten steeds over op de andere schaats, zodat ze dan weer de andere kant op draaiden. Al snel kwam Bart aan haar andere kant rijden en keek ze nog slechts even vanuit haar ooghoek naar Hessel, die nu opging in de drukte aan de andere kant van de kreek. Daar zouden straks de kortebaanwedstrijden hardrijden gehouden worden. Blijkbaar hoopte hij een van de prijzen te winnen, die als altijd bestonden uit zaken die de meeste mensen goed konden gebruiken: aardappelen, een zak erwten, een stuk doorregen en gerookt spek, alles afgestaan door welwillende boeren die daar toch genoeg van hadden.

Sofie raakte een beetje buiten adem, en Chiel merkte dat, want ze reden niet veel later naar de kant.

‘Afgesproken,’ zei Chiel toen tegen Bart. Daarna keek hij Sofie recht aan. ‘Je broer wil graag onze vlasfabriek eens vanbinnen bekijken en komt binnenkort een keer langs. Als je dat wilt, ben je welkom om mee te komen en eens te kijken hoe het er in ons bedrijf aan toegaat.’

Bart knikte ijverig. ‘Dat wil ze zeker, Reedijk. Dank voor de uitnodiging. We maken er graag gebruik van.’

Toen Chiel glimlachend ging zitten om zijn schaatsen weer los te maken, trok Bart zijn anderhalf jaar oudere zuster mee naar de andere kant van de kreek, waar hun klompen op de kant lagen.

‘Hoe kon je dat nu doen?’ vroeg ze een beetje boos.

‘Omdat ik het meende. Ik kan er wat van leren als ik zie hoe dat er in die fabriek aan toegaat. En Chiel Reedijk is nu eenmaal stapelgek op jou, al wilde je hem niet hebben toen je daar de kans voor kreeg. Wat overigens weleens de fout van je leven kon zijn, beste zus.’

Zijn woorden hinderden haar nog steeds toen ze een kwartiertje later warm probeerde te worden bij het fornuis van haar moeder en nipte aan de gezoete chocolademelk die haar moeder had gemaakt.

Vanuit het raam zag ze dat het hardrijden was gestart. Toen wendde ze haar hoofd af.

Ze wilde er vandaag niet naar kijken!

De kou duurde niet lang. Al in de nacht naar de zondag toe was de dooi ingevallen. Er lag nog steeds ijs, maar er stond nu water op en het ijs zag er papperig uit.

Sofie voelde zich die morgen slecht op haar gemak toen ze in de kerk zat. Ze was zich er scherp van bewust dat ze steeds probeerde te kijken naar de plek waar ze Hessel dacht te kunnen vinden, maar ze moest oppassen dat het niet op zou vallen. Wel ving ze tot tweemaal toe de ogen van Chiel. De blik erin was haar niet duidelijk, maar ze werd er onzeker en verlegen van. Ze had hem immers afgewezen? Waarom dacht ze vanmorgen dan toch een lach in die ogen te zien? Ze moest zich vergissen!

Na de dienst wandelden Sofie en Bart naar het huis van hun moeder om er zoals gebruikelijk na de zondagse kerkdienst koffie te gaan drinken. Hun stiefvader luisterde geamuseerd toen Bart vertelde dat Chiel Reedijk hem rond wilde leiden in de vlasfabriek van zijn vader.

‘Had maar gezegd dat je dat graag wilde. Ik kom er regelmatig,’ grinnikte Gijsbert.

‘Dat weet ik wel, maar ik ben volwassen, vader. Ik wil dingen zelf regelen. Dat gaat dus voortaan ook op voor de administratie van de boerderij, die u nog steeds voor mij doet.’ Ineens leek Bart nog het meest op een onzeker jongetje. En ergens was hij dat nog, want Bart was immers nog maar net twintig.

Gijsbert van Damme schoot tot verrassing van zijn stiefkinderen prompt in de lach.

‘Goed zo!’ was het commentaar dat de jonge boer overduidelijk niet had verwacht. ‘Je draagt de volle verantwoordelijkheid voor hoeve Sofie, Bart. Hoogste tijd om zelf te bepalen wat je in de toekomst met de boerderij wilt.’

Dat doet Bart al een hele tijd, dacht Sofie eigenwijs.

Al meer dan drie jaar geleden waren Gijsbert en zijn vrouw Nele

naar het dorp verhuisd. Sinds die tijd deed Sofie het huishouden op de boerderij voor haar broer en dat ging prima. Ook moeder Nele vond dat haar kinderen zo jong best al in staat waren om hun eigen boontjes te doppen, en het moest worden gezegd, ze hadden haar niet teleurgesteld.

Sofie wist nog heel goed hoe haar moeder vroeger geleden had onder de bemoeizucht van haar grootmoeder, die zich overal mee wilde bemoeien en die altijd en eeuwig lelijke dingen over haar schoondochter had verkondigd. Daar had haar moeder destijds veel verdriet van gehad, en hoewel dat nu al meer dan twaalf jaar geleden was, herinnerde Sofie zich die tijd nog maar al te goed. Het was ook de tijd geweest dat haar vader was overleden en haar huidige stiefvader als bedrijfsleider op de boerderij gekomen was om ervoor te zorgen dat alles op de boerderij verderging zoals het was geweest toen haar vader Ger Los nog had geleefd.

Ze haalde diep adem. Aan haar vader had ze eerlijk gezegd niet zulke beste herinneringen, maar zijn dood was volkomen onverwacht gekomen en had veel in haar jeugd veranderd.

Haar gedachten werden verstoord doordat oom Schilleman en tante Lijsbeth samen met opoe Los binnenkwamen. Opoe was oud geworden en verre van gezond na het doormaken van enkele beroertes. Maar ze was wel degelijk sterk, want hoewel ze moeilijk liep en sprak, waren haar ogen nog even fel als vroeger en kon ze nog steeds scherp uit de hoek komen.

Sofie was zich altijd bewust van de spanningen tussen haar moeder en haar grootmoeder. Ze vroeg zich in stilte weleens af hoe moe het op kon brengen om, ondanks al die nare herinneringen, toch zo goed voor opoe te zorgen zoals ze nu deed. Sofie wist bovendien dat haar moeder en haar stiefvader er verdriet van hadden dat er na hun huwelijk geen kind van hen beiden was gekomen, iets wat moe heel graag had gewild en waar ze toen zeker nog jong genoeg voor was geweest. Nu was haar moeder al zo ver in de veertig dat de kans daarop verkeken was.

Opoe Los keek ervan op dat haar kleinzoon ineens goede maat-

jes leek te zijn met de zoon van Reedijk.

‘Je kunt beter eens goed kijken naar zijn zuster,’ mompelde ze op de moeizame manier waarop ze tegenwoordig altijd sprak. ‘Dat zou een goede partij voor je zijn, Bart, daar zou je vader blij van zijn geworden.’ Ze keek daarna met een boze blik in haar ogen naar haar schoondochter. ‘Beter dan de keus voor je moeder die hij zo nodig moest maken.’

‘Toe, opoe, ik heb nooit iets goed gedaan in uw ogen, maar dat hoeft u niet steeds te herhalen,’ reageerde Nele op kalme toon. Ze had in de laatste jaren geleerd zich niet langer op te winden over alles wat ze door de oude vrouw naar het hoofd geslingerd kreeg. Dat was ook door de invloed van haar man gekomen. Iedereen wist dat.

‘Maar Bettine Reedijk is al drieëntwintig, bijna drie jaar ouder dan Bart,’ ging Nele verder.

‘Dat geeft niets!’

‘Als ze gevoelens voor elkaar zouden krijgen, zou het inderdaad iets zijn waar alle partijen blij mee kunnen zijn, maar dat is niet het geval, opoe.’

Bart schokschouderde gelaten onder deze woordenvloed. ‘Ik weet best dat ik als jonge boer liefst zo snel mogelijk moet trouwen en een gezin moet gaan stichten. Ik weet ook dat Sofie anderhalf jaar ouder is dan ik, en dat het voor haar hoog tijd wordt om zich met wie dan ook te gaan verloven. Zodra zij gaat trouwen, zit ik zonder vrouw op de boerderij en word ik afhankelijk van de trouwe Mina en van de onvolprezen Keetje.’

Mina was al op de boerderij geweest toen Sofie en Bart geboren waren en was altijd ongetrouwd gebleven. Keetje was slechts drie jaar ouder dan Sofie en werkte al meer dan twaalf jaar op de boerderij, ongetwijfeld tot ze zelf zou gaan trouwen. Haar vader was de paardenknecht op de boerderij en dat was hij ook al jaren. Bart kon prima met de veel oudere knecht overweg en had veel van hem geleerd. Natuurlijk, er zou een dag komen dat Adrie Dalebout te oud werd voor het zware werk van een paardenknecht. Dan moest

er een jongere kracht komen, maar nu wilde Bart er nog niet aan denken om de oude, trouwe knecht op straat te zetten. Zoals zo veel vaste knechten woonde de man met zijn gezin in een huisje van de boerderij. Het verlies van werk betekende dan ook onherroepelijk dat er verhuisd moest worden, en arme mensen zoals Adrie hadden geen geld om zelf een huis te gaan huren in het dorp. Ze moesten dan intrekken bij een van hun kinderen en werden dan van hen afhankelijk.

Voor opoe Los lag dat anders. Zij bezat nog steeds een groot aandeel in de boerderij, en over het land dat van haar was, moest Bart pacht aan zijn grootmoeder betalen. Hij zou dat pas erven, samen met Sofie, als opoe er op een dag niet meer zou zijn. Van de opbrengst van die pacht leefde de oude vrouw.

‘Je moest maar liever eens rond gaan kijken,’ hield zijn opoe drammerig aan. ‘Je zou er goed aan doen zo snel mogelijk te trouwen, maar dan natuurlijk wel met een vrouw die daarvoor geschikt is en dus ook het nodige aan bezittingen mee zal brengen.’

Bart schoot in de lach. ‘Zoals dus Bettine Reedijk, opoe?’

De oudere vrouw knikte nadrukkelijk en zag er duidelijk de grap niet van in, waar haar kleinzoon dat wel deed. ‘Het was heel erg dom van Sofie om Chiel Reedijk onverrichter zake weg te sturen, toen hij een poosje geleden belangstelling voor haar toonde.’

‘Maar opoe, ik voel niets voor hem!’ verdedigde Sofie zich.

‘Gevoelens!’ schamperde de oude vrouw. ‘Daar koop je geen brood voor, lieve kind. Maar dat leer je nog wel in je leven. Kijk maar naar je moeder. Ze hield niet van mijn zoon. Het is daarom zeker de straf van God dat ze in haar tweede huwelijk geen kinderen meer heeft gekregen.’

‘Opoel!’ briepte Gijsbert verontwaardigd.

Ook Sofie hield nog maar net een hatelijke opmerking binnen. Op dergelijke momenten, als ze naar haar mening werd geconfronteerd met wat voor haar als onrecht voelde, kon Sofie soms even fel reageren als haar vader dat vroeger had gedaan.

Opoë zag het en begon plotseling te grinniken. ‘Mooi zo, Sofie,

als je zo kijkt, lijkt je precies op je vader! Ach, arme Ger! Ik begrijp nog steeds niet waarom God hem veel te vroeg heeft willen thuis halen.' Ze knikte er nadrukkelijk bij en frommelde in haar zak naar een zakdoek om haar ogen te betten met haar ene goede hand.

Nele schudde stilletjes haar hoofd naar haar dochter, wat zoveel betekende als: laat het alsjeblieft verder rusten. Het geeft alleen maar narigheid als opoe zich zo op zit te winden en goed is het toch nooit.

Sofie begreep de woordeloze boodschap en slaakte een zucht. 'Bart wil dat ik met hem meega om in het bedrijf van de familie Reedijk te gaan kijken.'

Nu was het oom Schilleman, bedachtzaam als altijd, die instemmend knikte. 'Dat lijkt me best een goed idee, meisje. Maar onthoud één ding: voor geld en goed hoeft jij niet te trouwen, want aanzien je tante en ik oud geworden zijn en zelf geen kinderen hebben, laten we onze stee aan Bart en jou na. Bart heeft hoeve Sofie al. Als hij trouwt, kun je bij ons komen wonen, zodat je tante het huishouden voortaan aan jou kan overlaten, en dan kunnen jij en je man, wie dat ook zal worden, voor ons beiden zorgen als we zelf gebrekkig zijn geworden. Wat nu, God zij gedankt, nog nauwelijks het geval is.'

Sofie werd er stil van. Dit was nooit eerder ter sprake gekomen en eerlijk gezegd, ze wist niet eens of ze wel blij was met de kennelijke verwachting van haar oudoom en -tante dat zij op hun oude dag voor hen zou gaan zorgen.

'Dat lijkt me een uitstekend idee,' bemoeide opoe zich ermee. 'Dan kan ze ook een jongere zoon trouwen, als ze gevoel zo belangrijk schijnt te vinden. Maar ik blijf erbij dat Chiel Reedijk een betere partij voor haar zou zijn.'

Moeder Nele viel de oude vrouw in de rede. 'Er is nog cake over. Wie wil er nog een plakje?'

Sofie schudde haar hoofd. Ze vond eerlijk gezegd zo langzamerhand dat de verplichte zondagse visite weer lang genoeg geduurd had. En Bart zou het ongetwijfeld met haar eens zijn, al

had haar broer een gevoelige kant die het voor hem moeilijk maakte iets te zeggen of te doen wat mogelijk in verkeerde aarde zou vallen.

Bart nam dus gehoorzaam nog een plak van de cake, maar Sofie wilde die niet. ‘Ik wil zo opstappen. Ik heb een mooi boek, waarin ik verder wil lezen.’

‘Op zondag moet een godvruchtig mens alleen maar in de Bijbel lezen,’ kon opoe niet laten om duidelijk te maken.

Sofie hield zich ditmaal op de vlakte en reageerde niet. Ze wist inmiddels net als haar moeder best dat het soms gewoon onmogelijk was om het de oude vrouw naar de zin te maken. Ze wilde kennelijk op sommige momenten gewoon mopperen om het mopperen zelf. Opoe was eenzaam, dat wist Sofie ook wel, maar ze maakte het er zelf naar dat veel mensen het liefst met een grote boog om haar heen liepen.

Het was guur, toen broer en zus een kwartiertje later over de dijk naar huis liepen. Hoeve Sofie lag een kleine kilometer buiten het dorp, ver genoeg weg om een rustige ligging te verzekeren, maar toch ook weer dichtbij genoeg om binnen niet al te lange tijd in het dorp te kunnen zijn. Van het geld dat tijdens de Grote Oorlog¹ zo gemakkelijk door de vlasboeren was verdiend, was niet alleen het oude zomerhuis van de boerderij grondig opgeknapt, ook was alles geschilderd en was de grote boerenschuur van een nieuw rieten dak voorzien. Op het woonhuis lagen dakpannen.

In vroeger tijd was het een teken van welstand geweest als een woonhuis dakpannen had in plaats van een rieten dak. Uit die tijd, had opoe eens verteld, kwam het gezegde dat een mens tevreden kon zijn als je dochter in letterlijke zin ‘onder de pannen’ was. Toen had oom Schilleman er lachend aan toegevoegd dat opoe dat ooit van hem had gehoord, en dat hij haar toen ook verteld had dat uit nóg vroeger tijd de term ‘rijke stinkerd’ stamde. Alleen rijke men-

¹Pas na de Tweede Wereldoorlog werd de oorlog van 1914-1918 de Eerste Wereldoorlog genoemd, tot die tijd sprak men van ‘de Grote Oorlog’.

sen werden vroeger immers in de kerk begraven, en als zo'n lichaam begon te ontbinden, was dat vaak in het hele kerkgebouw te ruiken en dat was zeker niet zo aangenaam geweest.

Toen ze bijna thuis waren, hield Bart zijn pas in.

‘Toch heeft opoe wel een beetje gelijk, Sofie. Ik ben het met haar eens dat je er misschien te snel mee bent geweest door Chiel Reedijk met lege handen weg te sturen. Het viel me vanmorgen in de kerk op dat hij nog steeds herhaaldelijk naar je zat te kijken.’

‘Onzin,’ wimpelde ze gegeneerd af.

‘Nee. Maar er viel me ook nog iets anders op. Jij keek ook, maar zeker niet naar Chiel. Ik mag toch hopen dat je geen domme dingen gaat doen en de familie te schande zult maken?’

Even stond haar hart bijna stil. Ze was nog wel zo voorzichtig geweest, dacht ze! Om de aandacht van haar broer daarvan af te leiden, begon ze prompt over iets anders.

‘Vind je het vervelend wat oom Schilleman heeft gezegd? Dat hij zijn boerderij aan ons wil nalaten, maar dat ik er wel kan komen wonen, eventueel samen met mijn man? Op de helft ervan heb je ongetwijfeld gerekend, want wij beiden zijn de naaste familie van oom en tante, maar misschien heb je gedacht die boerderij zelf te kunnen besturen?’

Bart, zacht van karakter als hij was, haalde bijna nonchalant zijn schouders op. ‘Hoeve Sofie is een rijke boerderij. Een mens wordt er echt niet gelukkiger van om altijd weer nog rijker te willen zijn. Hoeve Sofie is me eigenlijk wel genoeg, maar ik vraag me af wat jij daar op de boerderij moet.’ Toen begon hij te grinniken. ‘Zodra er in het dorp over gepraat gaat worden dat je behoorlijk gaat erven in de toekomst, is het dringen geblazen voor de keukendeur van hoeve Sofie, op zaterdagavond.’

‘Bah,’ antwoordde zijn zuster uit de grond van haar hart. ‘Ik hoef geen man die zich opdringt omdat ik een erfgename ben.’

‘We zullen zien,’ zei Bart bijna lachend. ‘We zullen het echt nog wel zien. Je bent een mooie meid, Sofie. Al ben ik je broer, ik heb mijn ogen zeker niet in mijn zak.’

‘Kijk jij dan nog maar eens goed naar Bettine Reedijk,’ was het laconieke antwoord van zijn zus, en haar stem klonk behoorlijk pinnig.

Volgt ze haar hart of haar vaders verstand?

Sofie Los is de dochter van een vlasboer. Iedereen verwacht van haar dat zij, als ze oud genoeg is, ook met een vlasboer zal trouwen. En er staat al een kandidaat klaar: Chiel Reedijk, die de vlasfabriek van Sofies vader overneemt. Hij wil de mooie Sofie maar al te graag aan zijn zijde hebben. Maar zij verliest haar hart aan iemand anders. Ze weet niet zeker op welke manier ze het gelukkigst zal worden, maar welke keuze heeft ze?

De vlasfabriek is het tweede deel van een trilogie over de vlasteelt in de Hoeksche Waard. Dit deel speelt zich af in de jaren 1920, waarin grote veranderingen plaatsvinden in de vlasteelt.

Gerda van Wageningen is de bekendste auteur van familie- en streekromans en schreef meer dan 110 romans.

Afkomstig uit een geslacht van boeren en schippers blijft ze geboeid door de geschiedenissen van haar voorvaderen.

‘Echt weer een prachtig boek van Gerda, zoals we gewend zijn. Het verhaal is pakkend, de schrijfstijl aangenaam en na het lezen ben je meteen benieuwd naar het vervolg!’ – ECI.nl over Hoeve Sofie

Z&K

ISBN 978 94 0190 420 9 NUR 344

9 789401 904209

www.romanserie.nl